

DZIENNIK POZNAŃSKI.

Dziennik Poznański wychodzi codziennie, z wyjątkiem poniedziałków i dni poświętych. Przedpłata kwartalna wynosi w miejscu bez Dodatku Rolniczego 1 tal. 20 sgr., z Dodatkiem 2 tal. 5 sgr., na pocztach krajowych bez Dodatku Rolniczego 2 tal. 9 fen., z Dodatkiem 2 tal. 15 sgr. Pojedyncze egzemplarze sprzedają się po 1 sgr. 6 fen. w ekspedycji Dziennika Poznańskiego w Poznaniu przy Placu Wilhelmowskim nr. 8. Taż ekspedycja przyjmuje doniesienia i obwieszczenia za opłatą 1 sgr. 3 fen. od wiersza cztero-dzielnej kolumny. Listy do redakcyi i ekspedycyi winny być frankowane.

№ 114.

Sobota 19 maja 1860.

№ 114.

Poznań, 18 maja. Czytelnikom których bliższe jest jeszcze niewątpliwie zbiór niepospolicie mało lub wcale dotąd nieznanych dokumentów dyplomatycznych, który od r. 1836 poczynszymi przez czas pewien się ukazywał pod nazwą Le Portfolio. Otóż w r. zeszłym zaczęła się ukazywać u księgarza Aschera w Berlinie, w języku niemieckim, publikacja podobnego rodzaju i pod tymże tytułem, bo pod tytułem: Das neue Portfolio, eine Sammlung wichtiger Dokumente und Aktenstücke zur Zeitgeschichte. Nowe Portofolio, zbiór ważnych dokumentów do czasu współczesnych. Czy interes jaki nowe Portofolio, będzie także podobnym temu który ukazywał się z r. 1836 wywołała, niech czytelnik sam zdecyduje, którą w najwęższych zarysach podać zamierzamy, osądzi.

Dotąd wyszły dwa tylko zeszyty Nowego Portofolio. Pierwszy nosi, jak się mówiło, datę roku 1859, zeznań II roku bieżącego. Ograniczamy się dziś do opisu treści pierwszego zeszytu I. Bezimienni wydawcy opowiadają w przedmowie, że praca ich wsteczne poprzedzają z największą uwagą, to jest ma posłużyć do zupełnej rewizyi dziejów dopiętnego historycznego okresu. Przechodząc do właściwej publikacyi, podają oni w tym pierwszym zeszycie 7 następujących dokumentów lub rozprawek historycznych. 1) Angielska odpowiedź na rosyjski manifest wojenny z r. 1807. Odpowiedź wyraża zdziwienie i żal gabinetu angielskiego nad tym, że Rosya do Francyi. Jest tam między innymi powiedziano, że wojna turecka podjęta została przez W. Brytanię jedynie w skutek zachęty Rosyi i w celu popierania rosyjskich interesów przeciwko francuskim. Wydawcy zdają się w tym dokumencie upatrywać jeden dowód więcej na swoje twierdzenie, że statysci angielscy, pomimo wszelkich pozorów przeciwnych, od lat z górną 80 lat Rosya popierali, w takim kierunku swojej polityki korzyści dla Anglii upatrując. Przypominają słowa lorda Mahona, który zaświadcza, że Anglija tego tylko spokojnie pierwszy podział Polski uważa, iż najzdolniejsi ówczesni statysci angielscy większą przywiązywali wagę do ściśłego przymierzenia Rosyi z Anglią. 2., Memoriał rosyjski spisany w r. 1837 dla cesarza Mikołaja. Jestto historyczno-polityczny pogląd na zagraniczną politykę Rosyi, spisany w r. 1837 w Petersburgu w ministerstwie spraw zagranicznych dla użytku cesarza. Lubo ten dokument był już raz drukowany ogłoszony przez gazety berlińskie i czasopisma polityczne (Preussische Wochenblatt), mało on wszelako dotąd znany był publiczności; dla tego przytaczamy z niego niektóre charakterystyczne wyjątki do Polski i do jej stosunku do Rosyi. Memoriał, który z narodowego punktu widzenia wychodzi stanowiska i w żywole wskazuje wszystkie warunki potęgi, doskonałości i wielkiego posłannictwa dziejowego upatruje, powiada, że podział Polski dla tego już nieodbył się, ponieważ Rosya musiała posunąć się na zachód, żeby móc wszystkich bez wyjątku Słowian, w wielkim wspólnym pomieszczeniu. W tym celu przeznaczeniem naprzeciw Rosyi było, zasłać olbrzymia przed Zachodem, dopóki olbrzym w miejscu spoczywał, ćwiczyć go później w rzemiośle wojny, a wreszcie powrócić do tej jedności, do której wszystkie słowiańskie ludy należą; albowiem Rosya tylko może być wielkie państwo słowiańskie; Rosya tylko może być wielkie państwo słowiańskie; Rosya tylko może być wielkie państwo słowiańskie. Za czasów wojny siedmioletniej Rosya bardzo słusznie Rosya pospołu z Austryą do wojny z Prusami, Prusy bowiem mogły stanąć z Rosyą w wojnie, ku wielkiemu żalowi Rosyi, istnieć Rosya przestała, to jednak polityka pruska Rosya musiała rosyjskiej ulec, że nawet mądry król Fryderyk II czynił to co Rosyi było potrzebne, Rosya się to prawdziwemu interesowi jego państwa poświęcał. Rozebrawszy krytycznie dalszy przebieg polityki od podziału Polski do r. 1815, powiada memoriał, że Prusom przypadł w podziale pozerający Rosyjski system wewnętrzny system militarny obok naj-

niekorzystniej rozrzuconych granic, i że to państwo musi albo rozpaść się w razie gwałtownego starcia, albo też upatrzeć pomyślną okoliczność do opanowania całych Niemiec północnych. O mądrości polityki angielskiej ma memoriał najniepochlebniejsze wyobrażenie. O Niemcach powiada, że rosyjski interes najmocniej wymaga, iżby w tym kraju nie przyszło do szczerzego i ściśłego porozumienia między książętami a ludem. Zwracając się do Wschodu, przypomina, jako Wschód Rosyi się należy i jako Rosya nigdy ustawać nie powinna w kierowaniu najsilniejszych swych zabiegów w tamtą stronę. Przechodząc w końcu do obecnych stosunków politycznych (r. 1837) tak się memoriał między innymi odzywa: „Austria niedoleźniejsza corazto bardziej i żadnego już w Niemczech nie ma wpływu. Taki stan rzeczy o ile możliwości utrzymywać należy, przedewszystkiem zaś żywić oziębłego dla Austrii ducha w słowiańskich jej krajach i korzystać z niego przy sposobności. Mocarstwo to jest sparalizowane. W razie katastrofy, łatwo byłoby zapłacić Austrię w Niemczech i we Włoszech, skoro tylko będzie się umiało zaświecić Prusom odpowiednim planem.“ „Prus użyć tylko można w Niemczech lub przeciw Francyi. Jeżeli Prusy nie sprzeciwią się wykonaniu naszych planów ale raczej zbrojną zachować chciały neutralność, moglibyśmy im pozwolić okroić sobie coś z Niemiec środkowych, w przypuszczeniu że nam odstąpią polskie swoje dzielnice.“ Co do postępowania Rosyi z Polską, radzi memoriał ciągły i wielki pobór rekruta z krajów polskich i wyprowadzanie młodego pokolenia z kraju rodzinnego; natomiast należy względnie ze szlachtą się obchodzić, skoro ta podda się bezwarunkowo. Memoriał zamyka się słowami: „Celem naszym co innego być nie może, jak podniesienie imienia rosyjskiego do najwyższej świetności. Rosyjskie państwo słowiańskie musi wznieść się na wysokość mocarstwa nad światem panującego.“ 3), Wynalezienie państwa Afganistanu. Jestto rozbiór krytyczny zabiegów rosyjskich i angielskich w Azji centralnej. Wydawcy wykazują się starając, że Rosya, w porozumieniu z Anglią, wynalazła nieznane jeografom państwo Afganistanu, dla oszukania angielskiego parlamentu. 4), Angielscy statysci o nieukonstytucyjności gabinetu. 5) Jefferson o patentowanym rozboju morskim (Kaperei). 6) Umowa pomiędzy Karolem X a Mikołajem. Zamierzone oderwanie pruskiej prowincyi nadreńskiej. Wydawcy opowiadają, że Karol X umówił się z cesarzem Mikołajem, że mu pozwoli na zabranie Konstantynopola, warując sobie w zamian posiadanie prowincyi nadreńskiej, Antwerpii i Belgii, co wszystko cesarz rosyjski królowi francuskiemu zagwarantował. Książę Polignac sam wyjawiał tajemne te rokowania podczas rewolucyi lipcowej, dla pokazania jak gorliwie około dobra Francyi pracował. Niektóre jednak odnośne dokumenta spalił słynny historyk dyplomacyi francuskiej, z obawy, żeby książę Polignac na rusztowanie nie zawiodł. 7) Prawdziwie angielski minister i Rosya u Bosforu. Jestto szczegółowy opis postępowania lorda Palmerstona w r. 1833, przy zajęciu Bosforu przez Rosyję. Wydawcy starają się wykazać przez zestawienie czynów i oświadczeń lorda Palmerstona, że on raczej pomagał niżli przeszkadzał rosyjskiej polityce w Turcyi w latach 1833 i 1834.

Na tem się kończy pierwszy zeszyt Nowego Portofolio. Podanie treści drugiego zeszytu do innego odkładamy raz.

W ostatnim nrze Dziennika ministerstwa spraw wewnętrznych czytamy rozporządzenie z dnia 12go marca r. b. tej treści, że wybory burmistrzów po miastach, które mają więcej jak 10,000 mieszkańców, przez najwyższą władzę krajową potwierdzone być muszą.

Berlin, 16 maja. Na wczorajszym posiedzeniu izby poselskiej toczyły się rozprawy ogólne nad projektami wojskowymi. Dyskusyę rozpoczął p. Rosenberg-Lipiński występując przeciw wnioskowi komisji, która proponuje, ażeby rządowi tylko tymczasowo

przyzwolić na żądany przezeń nadzwyczajny nakład, celem uzupełnienia wojska pruskiego, kiedy patryotyzm nakazuje każdemu Prusakowi przychylić się bezwzględnie i bez zastrzeżenia do żądania rządu. Po nim wypowiedział mniej więcej toż samo pan Reichensperger, rozwodząc się w bujnych przenośniach nad skutkami jakie jednomyślna w tym przedmiocie uchwała izby wywołać będzie musiała. Za bezwzględne zaufaniem do ministerstwa przemawiał z kolei p. Prittwitz. Wszyscy inni mówcy, którzy następnie zabierali głos, mianowicie panowie Osterrath, Ammon, Berg i Hartmann, zgadzali się w tém, iż nie taili nieprzychylnego zdania swego o zamierzonej przez rząd reorganizacyi wojska, z powodów patryotyzmu pruskiego przemawiali jednak za przyjęciem projektu rządowego. Po przemówieniu ministra skarbu, który oświadczył, że rząd przeprowadzi reorganizacyę wojska tylko za poprzednim przyzwoleniem reprezentacyi kraju, wystąpił sprawozdawca p. Vincke z nader cierpką i ostrą krytyką przeciw zamiarowi ograniczenia dotychczasowej obrony krajowej, wnosząc wreszcie o przyznanie rządowi żądanych 9 milionów talarów. Uszczypliwość p. Vinckego dała powód do zajmującego zajścia pomiędzy ministrem wojny i marszałkiem izby. Pierwszy oświadczył bowiem, że uważa za rzecz właściwą strofować jedno z niewłaściwych wyrażen p. Vinckego, na co odparł marszałek izby mocno i stanowczo, że prawo to strofowania mówców służy tylko jemu wyłącznie i że prawa tego nikomu odjąć sobie nie pozwoli. W końcu przyjęła izba projekt rządowy, po uchyleniu wniosku p. Cieszkowskiego, który nie miał dostatecznego poparcia, ogromną większością głosów. Dyskusya nad ostatnim z kolei przedmiotem, tj. nad budżetem ministerstwa spraw duchownych, oświeceni i lekarskich, odbyła się pośród powszechnej nieuwagi izby. W rozprawach brali udział panowie Libelt, Osterrath i Veit, przemawiając w interesie gimnazyj i szkół realnych.

— Niestęchane szczegóły wykryte w interpelacyi Niegolewskiego, nie przestają żywo zajmować tutejszej publiczności; dzienniki wszelako berlińskie nie przerwały dotąd bezwarunkowej swojej powściągliwości, którą jednym nakazuje wzgląd na osoby, innym wzgląd na dobrą sławę stanu urzędniczego, wszystkim pewna dręcząca je niepewność, co właściwie na to wszystko powiedziec. Wolą więc milczeć. Natomiast prasa prowincjonalna mniej jest w tej mierze wstrzemięzliwa. Korespondencye berlińskie do różnych gazet niemieckich, odbijają w części wrażenie sprawione w parlamencie i w stolicy. Jeden przytaczamy przykład: Magdeburjskiej Gazecie pisze jej berliński korespondent pod datą 13 maja: „Wczorajsze posiedzenie izby poselskiej przypomina parabolę o belce i żdźble. Im ostrzej krytykujemy stosunki w niepruskich krajach, o tyle powinniśmy ostrzejszym okiem własne rozglądać. Otóż interpelacya posła Niegolewskiego odkryła nam tkaninę zepsucia, nad które gorszego trudno sobie w jakim kraju wyobrazić. O ile popędliwy Sarmata prawdę wypowiedział, tego rozstrzygnąć nie śmiemy. To wszelako nam jasno, że gdyby izba poselska miała być wyrokować w charakterze przedwstępnych przysięgłych*) nad osobami w interpelacyi wymienionymi, niezawodnie byłiby oni pod sądowe śledztwo oddani. Tak przynajmniej odzywają się ludzie z wszystkich stron. To co p. Niegolewski przywiódł na poparcie twierdzeń swoich, wystarcza, żeby im dać przynajmniej wszelaki pozor prawdziwości. Po takich przytoczeniach zaledwie podobna ażeby rząd nie rozporządził śledztwa dyscyplinarnego, i ażeby prokuratora nie wytoczyła skargi o udział w zbrodniach, do których jakoby prowokowano, Daj Boże, izby obwinianym udało się usprawiedliwić, ku własnemu ich honorowi i ku honorowi państwa. W każdym razie stali się oni niepodobnymi. Zmiarkuje to niewątpliwie i hr. Schwerin, który już wczoraj nie powstawał z taką gorączką jak niedawno naprzeciw

*) Anklage-Jury, to jest ci przysięgli którzy w Anglii orzekają, czy jest powód do sądowego śledztwa, czy nie. (Przyp. Red. Dzien.)

Walne Zebranie Towarzystwa Rolniczego czterech połączonych powiatów...

sób wszelką korespondencją, izby polską dotychczasowy sekretarz, niemiecką zaś ktoś inny z członków niemieckiej narodowości.

Podpisany, egzam. nauczyciel nowożytnych języków, przebywszy 20 lat w cudzych krajach...

paż. 45 1/2 tal. pl. Okowita: nie pokupny wyp. 9000 kwart, z beczką na maj 17 1/2...

Porządek dzienny obrad.

I. Pytania:

- 1. Przyjęcie nowych członków i wprowadzenie gości, 2. o kierunku chodowi owiec w naszym czasie...

III. Uchwały:

- 11. Walne Zebranie oznaczy atrybucyę członków honorowych, 12. Walne Zebranie postanowi, czy dać co z funduszu Towarzystwa...

IV. Obory.

- 16. Obór nowego dyrektora pow. Krobkiego, w miejsce dotychczasowego WP. Ignacego Szczanieckiego...

II. Wnioski Zarządu:

- 7. Walne Zebranie zechce przedstawić na sekretarza centralnego, osobistość zdolną do prowadzenia korespondencji rolniczych...

Zarząd Towarzystwa Rolniczego czterech połączonych powiatów. [830]

NOŻYCE

do strzyżenia owiec w dobrym gatunku poleca handel żelaza F. Oberfelta i Spółki. [910]

Morasa środek wzmacniający włosy.

Eau de Cologne philocome, wynaleziona przez A. Morasa i Spółkę w Kolonii. Woda ta nie opatrzona w drogie paryskie etykiety...

Prawdziwój dostać można u Ludw. Jana Meyera w Poznaniu. [253]

Przybyli do Poznania.

Dnia 17 maja. Bazar: Właściciele dóbr Moszczeński z Kozłukowa, Korzeniowski z Klonowca, pani Olszewska ze Zerkowa.

CENY TARGOWE

Table with 4 columns: item name, price, date, location. Includes items like Pszenica, Żyto, Jęczmień, Owies, Groch.

Wiadomości handlowe.

Stowarzyszenie kupieckie w Poznaniu. Dnia 18 maja. Żyto: po lepszych cenach pokupne...

RURKI DRENOWE od 1 1/2 do 6 cali średnicy, niemniej cegły porowate, cegły z przezroczami, cegły wyciskane i profilowane...

Kurs giełdy w Poznaniu dnia 16 maja. Table with multiple columns for various financial instruments and exchange rates.

Kurs giełdy w Wrocławiu dnia 16 maja. Table with multiple columns for various financial instruments and exchange rates.